

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, професора

МИРОНЮКА Романа Вікторовича

на дисертаційну роботу

**Ремез Катерини Ігорівни за темою «Адміністративно-правові засади
відповідальності за податкові правопорушення»,**

подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань

08 Право, за спеціальністю 081 Право

Актуальність теми дослідження. Дисертаційне дослідження Катерини Ігорівни Ремез присвячено вкрай актуальній темі, яка знаходиться на перетині кількох важливих правових дисциплін: адміністративного, фінансового та податкового права. У сучасних умовах воєнного стану, коли податкова дисципліна має ключове значення для забезпечення фінансової стабільності держави, питання ефективного правового механізму притягнення до відповідальності за податкові правопорушення набуває особливого значення.

Актуальність теми зумовлена декількома об'єктивними факторами, зокрема: по-перше, нестабільною економічною ситуацією в Україні, що вимагає посилення контролю за податковими надходженнями та недопущення ухилення від оподаткування; по-друге, правовою невизначеністю у сфері кваліфікації та притягнення до відповідальності за податкові правопорушення, яка спричиняє колізії між положеннями Податкового кодексу України та Кодексу України про адміністративні правопорушення; по-третє, зростанням обсягів цифрової економіки, яка створює нові виклики для податкового контролю та потребує інноваційних правових рішень; по-четверте, потребою у гармонізації національного законодавства з правом Європейського Союзу, зокрема у сфері регулювання податкової відповідальності та застосування принципів правової визначеності, пропорційності, ефективності.

Особливу значущість дослідженню надає також його спрямованість на вирішення питань, які досі залишаються недостатньо розробленими в

українській правничій науці – як-от природа податкової відповідальності, її відмежування від інших видів юридичної відповідальності, та проблема співвідношення вини юридичних і посадових осіб.

Водночас робота є не лише науково вагомою, а й високопрактичною: вона містить низку пропозицій щодо вдосконалення законодавства, формування єдиної системи обліку податкових правопорушень, а також впровадження спеціальних процедур, орієнтованих на ступінь суспільної небезпеки правопорушення. Усі ці підстави переконливо доводять, що дисертація Ремез К.І. відображає потребу часу, відповідає реаліям правозастосування і є вагомим кроком до зміцнення податкової дисципліни в Україні на засадах законності та справедливості.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна.

Дисертація є одним з перших в науці адміністративного права досліджень, спрямованого на вироблення комплексного підходу до вдосконалення правового регулювання відповідальності за порушення податкового законодавства, що включає поєднання теоретичних аспектів із практичними рекомендаціями, спрямованими на усунення прогалин у чинному законодавстві, гармонізацію національних норм з міжнародними стандартами, зокрема положеннями Директив ЄС, а також запровадження інноваційних інструментів для підвищення ефективності правозастосування в умовах цифровізації та глобалізації суспільства.

На виконання задач дослідження в межах дисертації було запропоновано концептуальні основи правової природи юридичної відповідальності за податкові правопорушення; визначено ключові правові та соціальні фактори, які зумовлюють необхідність встановлення юридичної відповідальності за порушення податкового законодавства; сформовано критерії класифікації нормативно-правових актів, які регулюють питання застосування юридичної відповідальності за податкові правопорушення; надано визначення поняття «податкове правопорушення» та його ключові ознаки; здійснено

характеристику суб'єктивної сторони податкових правопорушень, враховуючи особливості вини та мотивів правопорушника; досліджено процедури застосування юридичної відповідальності за податкові правопорушення та виокремлено ключові види судового розгляду справ про податкові правопорушення; оцінено міжнародні підходи до регулювання відповідальності за податкові правопорушення та визначено шляхи їх інтеграції в українське законодавство; запропоновано шляхи вдосконалення адміністративно-правового забезпечення застосування юридичної відповідальності за порушення норм податкового законодавства.

Про актуальність теми дисертації К.І. Ремез свідчить також її відповідність виконанню положень Стратегії розвитку наукових досліджень Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженої постановою загальних зборів Національної академії правових наук України від 26 березня 2021 р. № 12-21, Указу Президента України «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року» від 30 вересня 2019 р. № 722, Національної стратегії доходів до 2030 року, схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. № 1218-р, Національної економічної стратегії на період до 2030 року, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2021 р. № 179, Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки, затвердженої постановою Кабінету Міністрів України від 4 березня 2023 р. № 220, а також тем наукових досліджень Дніпровського державного університету внутрішніх справ «Теоретико-методологічні та прикладні проблеми державотворення та правотворення в Україні» (реєстраційний номер 0118U100436) та «Адміністративно-правові засоби забезпечення публічного порядку в Україні» (реєстраційний номер 0118U100442).

Загальне позитивне враження від представленого дослідження підкріплюється отриманими результатами, які характеризують його **наукову новизну**.

Дисертантом правову санкцію за податкові правопорушення визначено як

встановлений Податковим кодексом та іншими законодавчими актами України захід фінансової, адміністративної або кримінальної відповідальності, що застосовується уповноваженими державними органами в позасудовому та судовому порядку до осіб, які порушили норми податкового законодавства, і який полягає у стягненні з них грошових коштів (штраф, пеня) або накладенні зобов'язань щодо виконання конкретних дій з метою відшкодування збитків, завданих державному чи місцевому бюджетам, забезпеченні фінансової дисципліни, запобіганні скоєнню нових порушень та усуненні наслідків вже скоєних.

З метою розв'язання проблеми дублювання відповідальності за вчинення податкових правопорушень запропоновано створення єдиної системи обліку податкових правопорушень, що сприятиме забезпеченню прозорості в накладенні та обліку податкових санкцій, уникненню дублювань у застосуванні адміністративної, фінансової та кримінальної відповідальності за порушення норм податкового законодавства, спрощенню доступу адміністративних, судових і правоохоронних органів до інформації про вже накладені санкції, забезпеченню ефективного моніторингу податкових правопорушень та результатів розгляду справ щодо їх вчинення.

Обґрунтовано доцільність підвищення ефективності діяльності суб'єктів адміністративно-деліктної юрисдикції та правового регулювання у сфері податкових відносин шляхом створення цілісного законодавчого акту, який би комплексно визначав правовий статус, функції, систему, принципи та структуру податкових органів, замість часткового регулювання як у Податковому кодексі України, так і в окремих законах.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна забезпечується: по-перше, плідним використанням розгорнутої методології наукового дослідження правових явищ; по-друге, рівнем узагальнення теоретичних висновків і поглядів, викладених у вітчизняній та зарубіжній літературі, правових концепціях і відповідних програмах; по-третє, ретельним

вивченням джерел позитивного права; по-четверте, належною апробацією результатів дослідження і їх оприлюдненням, відповідно до встановлених МОН України вимог

Повнота викладу основних результатів дисертації в наукових фахових виданнях. Повнота висвітлення результатів дослідження зумовлена тим, що основні положення та результати дисертації викладено в 4 наукових статтях, що визначені як фахові з юридичних дисциплін, а також у 5 тезах доповідей на науково-практичних конференціях.

Дисертаційне дослідження виконане автором самостійно з використанням останніх досягнень теорії адміністративного права та процесу. Усі сформульовані в ньому положення, висновки та пропозиції обґрунтовані на основі особистих досліджень дисертанта. Для аргументації власних положень і висновків дослідник використовував напрацювання інших учених, належні посилання на які містяться у роботі.

Дисертацію оформлено відповідно до вимог, встановлених МОН України.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що вони мають як науково-теоретичну, так і практичну сферу застосування. Положення та висновки дисертації можуть бути підґрунтям для подальшого дослідження адміністративно-правового механізму застосування заходів відповідальності за порушення норм податкового законодавства.

Дискусійні положення дисертаційного дослідження. У цілому позитивно оцінюючи дисертацію Ремез К.І. необхідно висловити ряд зауважень, звернути увагу на твердження, що викликають сумніви та можуть слугувати підґрунтям для дискусії під час її захисту:

1. Авторка дисертації справедливо наголошує на необхідності диференціації податкових санкцій залежно від тяжкості, характеру та повторності правопорушення, однак ці положення залишаються на рівні загальних рекомендацій. У роботі не подано чітких критеріїв для встановлення такої диференціації, що обмежує можливість практичного використання запропонованої моделі.

2. У дисертації слушно піднята проблема потенційного покарання добросовісних платників через недосконалість визначення вини в податковому праві. Проте конкретні механізми гарантування їхнього правового захисту майже не розглядаються. Немає детального аналізу процедур доказування добросовісності, ролі презумпції невинуватості, обов'язку податкових органів доводити вину тощо.

3. Незважаючи на багату теоретичну частину, у роботі явно не вистачає аналізу конкретних справ або систематизованої судової практики, яка могла б ілюструвати проблеми та суперечності у правозастосуванні. Це знижує переконливість окремих тверджень, які залишаються не підкріпленими реальними прикладами. Використання в роботі актуальних судових рішень, зокрема Верховного Суду або адміністративних судів, дозволило б глибше проаналізувати типові ситуації та запропонувати конкретні шляхи подолання виявлених проблем, особливо у питаннях доведення вини, класифікації порушень та застосування санкцій.

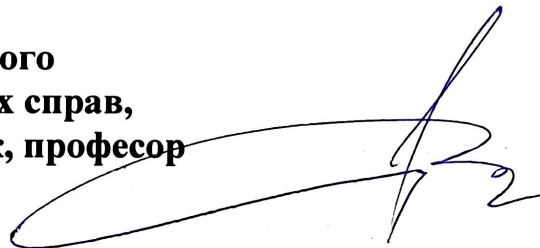
4. Не достатньо обґрунтованим є положення щодо необхідності «створення цілісного законодавчого акту, який би комплексно визначав правовий статус, функції, систему, принципи та структуру податкових органів, замість часткового регулювання як у Податковому кодексі України, так і в окремих законах», адже в роботі не наведено форму такого акту, його назву та структуру.

Слід зазначити, що висловлені зауваження не впливають на позитивну оцінку виконаної роботи і викликані скоріше наявністю новаторських ідей, а також складністю обраного предмету наукового аналізу.

На підставі викладеного, слід резюмувати, що дисертація «Адміністративно-правові засади відповідальності за податкові правопорушення», є завершеною самостійною працею, в якій отримано ряд нових науково обґрунтованих теоретичних результатів, що в сукупності розв'язують конкретне наукове завдання, що полягає у виробленні цілісної концепції формування правових механізмів регулювання адміністративної та

іншої відповідальності за податкові правопорушення, виявленні проблемних аспектів застосування норм адміністративного та фінансового права в цій сфері, а також виробленні пропозицій та рекомендацій щодо вдосконалення законодавства для підвищення ефективності запобігання, виявлення та притягнення до відповідальності винних осіб за податкові правопорушення в Україні. Вона відповідає вимогам до оформлення дисертації, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 12.01.2017 № 40 та Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її автор – Ремез Катерина Ігорівна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

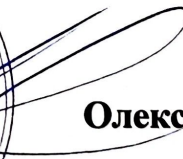
**Рецензент –
Професор кафедри адміністративного
права і процесу
Дніпровського державного
університету внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

Роман МИРОНЮК

Підпис засвідчую:

**Проректор Дніпровського
державного університету внутрішніх справ,
Заслужений діяч науки і техніки України,
доктор юридичних наук, професор**

Олександр ЮШИН